

בתי הדין לעומת בתי המשפט

בי"ס: אמי"ת מודיעין בנים

מורה מלווה: הרב גיא כהן

כיתה: י"ב

תלמיד: נועם משרקי

הצעה להתמודדות עם השאלה התורנית

במדינת ישראל קיים "חוק הבוררות". לפי חוק זה, ניתן ליישב סכסוכים בין שני בעלי דין, על ידי צד שלישי, שאינו בעל סמכות לשפוט בנושאים אלו, תוך הסכמה של שני בעלי הדין. על מנת לאפשר חלופה פוטנציאלית לציבור שומרי התורה והמצוות המעוניינים בפתרון משפטי במסגרת הלכתית כשרה, אשר אינם מוצאים בבתי הדין הרבניים הרשמיים, פתרון לבעיותיהם. המטרה היא לקיים דין תורה על פי ההלכה במקצועיות, ביעילות, תוך התחשבות במציאות הכלכלית העכשווית.

סקירת מקורות כלליים

בימינו ישנו עניין חשוב נוסף. מכיוון שאין יד ישראל תקיפה בזמן הזה, ואין בתי הדין הישראלים רשאים לחייב את הנתבע להתדיין בפניהם, לפעמים נוצר מצב ברצון התובע לדון עם חברו בבתי דין ישראלים, אך הנתבע מסרב לבוא מפני שאיש לא יוכל לחייבו בכך.

על כן נשאלת השאלה: מה תהיה ההלכה במצב הזה, ומה על התובע לעשות?

סקירת מקורות תורניים

ישנו איסור חמור להתדיין בערכאות שלא דנים על פי משפט התורה, בין גויים ובין ישראלים. זאת, מכיוון שפעולה זו מעצימה את מעמדם של המשפטים שלהם על פני את תורת ישראל, ובכך נראה כי אנו מזלזלים חלילה בדיני תורתנו הקדושה ועוזבים מקור מים חיים לחצוב בורות נשברים. מצד שני, הבאנו שלושה היתרים להישפט בערכאות: א) נתבע אליו המסרב להתדיין בבית דין. ב) אדם שהאפשרות היחידה שלו להציל ממונו הוא להתדיין בערכאות. ג) שטרות שנכתבו בערכאות - כשירים, בתנאי שהכסף ניתן בפני העדים, השטר נכתב באמצעות שופט ושיבואו עדים ישראלים שיעידו על עדי השטר הגויים ועל השופט כי אינם חשודים על השוחד.

עניין נוסף בעל חשיבות שעסקתי בו, הסברנו כי המושג "דינא דמלכותא - דינא" אינו שייך לנושא, ואין להביא ממנו ראיה להיתר הישפוטות בערכאות. זאת, משום שאין הלכה זו תקפה, אלא במקרה בו יש הנאה למלכות בנושא המדובר. אמנם במצב כמו שלנו, ממונות שהנאה שייכת לתובע או הנתבע - אין ההלכה מתירה לאדם ללכת להתדיין בבית משפט של ערכאות. לבסוף דננו בנושא שופט במערכת המשפט בישראל. פסקנו שמכיוון שיש במדינת ישראל המון תלמידי חכמים שיכולים וראויים לדון בדין תורה - על כן אין להדיטוט סמכות לשפוט את העם, אף אם העם מקבל אותם עליהם. לפיכך ישנו איסור חמור לשמש כשופט בבית משפט הדין על פי חוקה ואומד הדעת ולא לפי תורת משה.

שאלה תורנית והקשר לחיים האישיים שלי/לתקופת הקורונה

בזמן האחרון התעניינתי בלימודי משפטים. כידוע, מאז קום מדינת ישראל עומדת בשלטון הרשות השופטת, אשר דנה את המחלוקות הקיימות בין האזרחים. הדיינים בבתי המשפט במדינת ישראל פוסקים את גזרי הדין על פי חוקה שנקבעה, וכן על פי החלטותיהם של הרשות המחוקקת, והם אינם דנים על פי דין תורה. לעומתם, עומדים בתי דין הפוסקים את גזרי הדין על פי דין תורה. לכל תובע במדינת ישראל ישנן שתי אופציות היכן לתבוע את רעהו לדין בדיני ממונות, בבית המשפט או בבית הדין. אך ישנה בעיה, על פי החוק, אסור לסרב להגיע לזימון לבית המשפט. אך מותר לסרב להגיע להתדיין בבית הדין. לפיכך, שומרי התורה המעוניינים לתבוע בבית הדין על פי חוקות התורה, עלולים להיפגע מסירוב הנתבע להגעה. ונשאלת השאלה מה יש לעשות במצב כזה? שאלת החקר שלי היא: האם מותר בימינו לדון/להתדיין בבתי המשפט העומדים כיום במדינת ישראל לגבי דיני ממונות?

שאלת החקר שלי היא: האם מותר בימינו לדון/להתדיין בבתי המשפט העומדים כיום במדינת ישראל לגבי דיני ממונות?